۵ تیر ۱۳۹۴ ـ شماره: ۲۴

مقاله ها

پایگاه اطّلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی

ماه مبارک رمضان؛
میدان نبرد با موانع شناخت

نویسنده مقاله:

کمال عظیمی

توجّه: دیدگاه درج شده دیدگاه ارسالی توسط یکی از کاربران است و لزوماً دیدگاه این دفتر محسوب نمی‌شود.

پایگاه اطّلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار منصور هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی

بسم الله الرحمن الرحیم



چند روز از ماه مبارک رمضان، ماه عبادت و بندگی، ماه توبه و استغفار و ذکر، ماه بازگشت به فطرت‌های پاک و ماه به اسارت درآمدن شیاطین می‌گذرد. این ماه نورانی که ماه ضیافت خداست، بهترین فرصت است تا مسلمانان جهان با تکیه بر کلام خداوند عزوجل و سنّت و سیره‌ی نورانی رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم، نفس‌های خویش را پاک و مهذّب سازند و با نیرو گرفتن از صبر و نماز بر قوای شیاطین جنّی و انسی فایق آیند و با توکّل بر خداوند متعال زمینه‌ی به حاکمیّت رسیدن خلیفه‌ی او بر روی زمین، حضرت مهدی علیه السلام را فراهم سازند. بی‌تردید فضای روحانی و ملکوتی این ماه مبارک بهترین زمان است برای زدودن قلب و زبان و اندیشه از زنگار گناهان و آلودگی‌ها و رجس‌ها. این ماه آسمانی فرصتی است مغتنم برای پاک کردن عقاید و اعمال و گفتار از شرک‌ها و عبودیت طاغوت و بندگی غیر الله. این ماه عظیم الشأن هنگامه‌ای است ارزشمند برای تغییر أنفس و از بین بردن رذالت‌ها و خودخواهی‌ها در فرد فرد مسلمانان و در جامعه و امت اسلامی. در واقع اگر مسلمانان جهان بخواهند تغییری در امر خویش ایجاد کنند و شرایط را به گونه‌ای دگرگون نمایند تا مهیّای حاکمیّت خلیفه‌ی خدا بر روی زمین شود، مقدّمه‌ی لازم آن، تغییر درونی در نفس‌های آن‌ها و اراده و اقدام ابتدایی آن‌هاست؛ چنانکه حضرت علامه منصور هاشمی خراسانی در کتاب ارزشمند «بازگشت به اسلام» می‌فرمایند:

«ظهور مهدی به معنای دسترسی به او و استیلاء او بر زمین، از کارهایی است که موقوف به حمایت کافی مردم از اوست و روشن است که حمایت کافی آنان از او، با اراده و اقدام جبری خداوند انجام نمی‌شود، بلکه با اراده و اقدام اختیاری آنان انجام می‌شود و اراده و اقدام خداوند، اگرچه برای ایجاد و اظهار مهدی لازم است، تابعی از اراده و اقدام ابتدایی مردم است؛ چنانکه فرموده است: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾ (رعد/ ۱۱)؛ «هرآینه خداوند چیزی که در قومی است را تغییر نمی‌دهد تا آن‌گاه که آنان خود چیزی که در آنان است را تغییر دهند» (بازگشت به اسلام، ص۲۳۹).

و برای آغاز این حرکت انفسی و اراده و اقدام ابتدایی مردم چه زمانی بهتر است از ماه مبارک رمضان؟ ماهی که خوان مهمانی کریمانه‌ی الهی گسترده است و شیاطین به بند در می‌آیند و اراده‌ی مسلمانان در پرتو پرهیز از گناهان و ذکر بیشتر خداوند قوی‌تر و مبارک می‌گردد إن شاء الله. در این راستا شایسته است مسلمانان جهان با بهره‌گیری هر چه بیشتر از این روزها و شب‌های نورانی، زمینه و قابلیت هدایت و توفیق ایمان و عمل صالح را در خود ایجاد و تقویت نمایند و با التفات به هدف غایی و آرمان نهایی که همانا کسب رضای پروردگار عالم و عبادت اوست، تحولی بنیادین در خود و جامعه ایجاد نمایند.

مهم‌ترین برنامه‌ای که شایسته است مسلمانان برای تهذیب نفوس خود در ماه مبارک رمضان پیش گیرند، برنامه‌ای همه جانبه به منظور بازگشت به معیار شناخت حقیقت یعنی عقل و تعقّل، تدبّر و تفکّر و رجوع عینی و عملی به منابع اصیل اسلام یعنی قرآن کریم و سنّت متواتر رسول الله صلی الله علیه و آله و سلّم و نیز رفع موانع شناخت حق است. حضرت علامه درباره‌ی عقل می‌فرماید:

«عقل، گوهر یکدانه‌ای است که میان فرزندان آدم مشترک است و مبنای اختیار فردی و مسئولیت اجتماعی آنان و حلقه‌ی اتصال‌شان به یکدیگر محسوب می‌شود و از آنجا که منشأ واحدی دارد، ادراکات واحدی نیز دارد و میان افراد آن، اختلافی نیست. منشأ عقل، پروردگار جهانیان است که خود عقل محض و رئیس عاقلان است و در افعال او منافاتی نیست. از این رو، عاقلان در سراسر جهان با هر نژاد و زبان و فرهنگی، در نظریاتی که به عقل استناد دارد، اتفاق دارند و دو نفر از آنان با هم اختلاف نمی‌کنند. به عنوان مثال، همه‌ی آنان اتفاق دارند که آنچه حس می‌شود وجود

دارد و کل از جزء بزرگتر است و اجتماع دو نقیض محال است و حادث به محدث نیازمند است و خبر متواتر صحیح است و ظلم بد است و عدل خوب است و مانند آن. این بدان معناست که عقل، وجودی واحد است و از این حیث، صلاحیت آن را دارد که معیار شناخت واقع شود تا با التزام به آن، اختلاف عاقلان به اتّفاق تبدیل گردد.» (همان، ص۲۲).

چه زیباست مسلمانان جهان در این ایام مبارک از این گوهر یکدانه‌ی خدادادی نهایت بهره را ببرند و با تدبّر و تفکّر به سوی شناخت حقیقت گام بردارند و دست از عقل‌گریزی‌ها و عقل‌ستیزی‌ها که نتیجه‌ای جز افراط و تفریط و خشونت و فساد و گمراهی و تباهی ندارد، بردارند.

ماه رمضان، ماه قرآن است. علّامه‌ی خراسانی درباره‌ی قرآن عظیم الشأن می‌فرمایند:

«نخستین و مهم‌ترین منبع اسلام، کتاب خداوند است و آن، تجلّی اراده‌ی او در کلمات است که از نزد او بواسطه‌ی فرشته یا بدون واسطه‌ی آن، بر قلب پیامبرش افکنده شده و توسّط پیامبرش بدون کاستی یا فزونی، برای صدها تن از مسلمانان خوانده شده و توسّط آنان بدون اختلافی مخل برای هزاران تن از مسلمانان نقل شده و به صورت مکتوب و متواتر به مسلمانان کنونی رسیده و با این وصف، به طور قطع حجّت است.» (همان، ص۱۸۹).

بنابراین، شایسته است مسلمانان در این ماه مبارک با قرآن انس بیشتری بگیرند و علاوه بر قرائت آن به معانی آن نیز توجّه کنند و در این کتاب مقدّس تدبّر نمایند و آن را چراغ راه خویش قرار دهند.

هم‌چنین این ماه شریف، ماه انس بیشتر با سنّت و سیره‌ی نورانی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم است. حضرت علامه در این باره می‌فرمایند:

«...سنّت پیامبر خداوند، حجّت است و مراد از آن، گفتار و کردار اوست؛ چنانکه خداوند فرموده است: ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لمنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾ (أحزاب/ ۲۱)؛ «بی گمان برای شما در پیامبر خداوند الگویی نیکو برای هر کسی است که به خداوند و روز واپسین امید دارد و خداوند را

بسیار یاد می‌کند.» و مراد از آن، گفتار و کرداری نیست که با عنوان «حدیث» به او نسبت داده می‌شود؛ چراکه آن حاکی از گفتار و کردار اوست نه خود آن و تبعاً در صورتی که متواتر باشد، آن را اثبات می‌کند و حجّت است و در صورتی که متواتر نباشد، آن را اثبات نمی‌کند و حجّت نیست...» (همان، ص۲۰۶).

و راه دست یابی یقینی به این منبع نورانی را رجوع به خلیفه‌ی پیامبر می‌دانند و می‌فرمایند:

«...شناخت یقینی از احکام خداوند، تنها با رجوع به کتاب خداوند و سنّت پیامبرش ممکن است و شناخت یقینی از سنّت پیامبرش، تنها با رجوع به خود آن حضرت برای کسی که به او یا خبر متواترش راه دارد و رجوع به خلیفه‌ی او برای کسی که به او یا خبر متواترش راه ندارد، ممکن است و با این وصف، می‌توان گفت که شناخت یقینی از احکام خداوند، تنها با رجوع به خداوند و پیامبرش و خلفاء پیامبرش ممکن است...» (همان، ص۲۱۲).

و امروز خلیفه‌ی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلّم حضرت مهدی علیه السلام است که در صورت ایجاد زمینه‌ی ظهور و حاکمیتش توسط مردم، دسترسی به آن بزرگوار نیز میسّر خواهد شد.

امّا بهره‌گیری از عقل و رجوع به منابع اسلام تنها در صورتی ممکن است که انسان کور و کر نباشد و در برابر چشمانش موانع شناخت حقیقت و دیدن آن قرار نداشته باشد. موانع شناخت به تعبیر حضرت علامه:

«...عواملی در نفس آدمی است که مانع از تحقّق شناخت برای او با وجود نظر کردن می‌شوند؛ مانند پرده‌هایی که پیش چشم او قرار گیرند و او را از دیدن چیزها باز دارند؛ چنانکه خداوند درباره‌ی کافران فرموده است: ﴿الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَ كَانُوا لا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعاً﴾ (کهف/ ۱۰۱)؛ «کسانی که چشم هاشان از ذکر من در پرده‌ای بود و توانایی شنیدن را نداشتند» و نیز فرموده است: ﴿وَ جَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدّاً وَ مِنْ خَلْفِهِمْ سَدّاً فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لا يُبْصِرُونَ﴾ (یس/ ۹)؛ «و ما پیش رویشان سدّی و پشت سرشان سدّی قرار داده‌ایم، پس آنان را فرو پوشانیده‌ایم، پس نمی‌توانند ببینند!» این عوامل شوم و خطرناک، «موانع شناخت» نامیده می‌شوند.» (همان، ص۳۲).

ضرورت توجّه به موانع شناخت و رفع آن‌ها از اینجا مشخص می‌گردد که در صورت وجود آن موانع در برابر دیدگان آدمی امکان شناخت حق و باطل بر اساس معیار شناخت یعنی عقل، سلب می‌شود و آدمی نمی‌تواند حقیقت را بشناسد و بدان ایمان آورد و وقتی شناخت صحیح از حقیقت و ایمان به آن وجود نداشته باشد، عمل صالح نیز بی‌معنا می‌شود و انسان به تکلیف خویش عمل نخواهد کرد و این چیزی جز خسران آشکار نیست. چنانکه خداوند بلند مرتبه در قرآن می‌فرماید: ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ﴾ (عصر/ ۲ و ۳).

اما این موانع شناخت به تعبیر حضرت علامه هفت مانع‌اند: «چراکه آن‌ها دروازه‌های دوزخ هستند و خداوند فرموده است: ﴿لهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لكِلِّ بَابٍ مِنهُمْ جُزْء مَقْسُوم﴾ (حجر/ ۴۴)؛ «برای دوزخ هفت دروازه است که برای هر دروازه‌ای دسته‌ای از مردم قسمت شده‌اند» (بازگشت به اسلام، ص۳۲، پاورقی) و آن‌ها عبارتند از: جهل، تقلید، اهواء نفسانی، دنیاگرایی، تعصّب، تکبّر و خرافه‌گرایی که هر یک بلایی خانمان‌سوز و پرده‌ای بزرگ بر چشمان آدمی است که مانع از رسیدن نور حق بدان می‌شود. تمام این موانع شناخت در کتاب شریف «بازگشت به اسلام» با دقّتی تحسین برانگیز توسط علّامه هاشمی خراسانی حفظه الله تعالی بررسی و موشکافی شده‌اند و شایسته است مورد توجه و بررسی عمیق مسلمانان قرار گیرند.

ماه مبارک رمضان بهترین فرصت است تا مسلمانان، جهل عمیق خود به اسلام و اهل آن و دشمنانش را برطرف نمایند و با تکیه بر موهبت عقل به عنوان یگانه معیار شناخت و با بهره‌گیری از قرآن کریم و سنت متواتر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلّم، اسلام خالص و کامل را چنان که در کتاب شریف «بازگشت به اسلام» تبیین شده است، بشناسند. فرصتی است تا مسلمانان زنجیرهای تقلید از پیشینیان، تقلید از عالمان، تقلید از اکثریت و تقلید از ظالمان و کافران را از دست و پای خویش بگسلند و آزاد و رها با تکیه بر معیار شناخت، حقیقت را دریابند و به سوی خلیفه‌ی خداوند در زمین حضرت مهدی علیه السلام بازگردند. فرصتی است تا مسلمانان با ترک پیش‌ذهنیت‌ها و تسلیم شدن در برابر رضایت و کراهت خداوند، اهواء نفسانی را ترک کنند. فرصتی است تا تعلّقات دنیوی را کنار بگذارند و به آخرت رو آورند و ترس از خداوند و ذکر او را در خود تقویت نمایند و فرصتی است تا تعصبّات جاهلی را کنار بگذارند و پا بر تکبّر خود نهند و با ترک خرافات و اوهام بی‌پایه در برابر حقیقت اسلام و اسلام حقیقی زانو بزنند. بدون شک اگر مسلمانان از فرصت ارزشمند این ماه شریف برای این جهاد

اکبر بهره بگیرند می‌توانند به توفیق الهی، با اخلاص و نیرویی مضاعف، از شرّ شیاطین درونی و بیرونی رهایی یابند و در اجتماعی یکپارچه و واحد حول محور خلیفه‌ی خداوند در زمین حضرت مهدی علیه السلام جمع شوند و با طلب حقیقی آن حضرت و دعوت به سوی او و نصرت او تحت رهبری حکیمانه‌ی حضرت منصور، زمینه‌ی ظهور و تحقّق حاکمیت خلیفه‌ی خداوند را فراهم نمایند ان شاء الله.

شایسته است تک تک مسلمانان که ندای صادقانه‌ی علامه‌ی خراسانی را می‌شنوند یکی یکی و دو تا دو تا قیام نمایند و خود و فرزندان خود و سپس نزدیکان و آشنایانشان را از لوث موانع شناخت به خصوص در این ماه مبارک پاک سازند؛ باشد که خداوند قادر متعال به فضل خودش یاری‌های عظیمش را بفرستد و حزب خویش را بر حزب شیطان پیروز گرداند.